

8/1/4

Informace o Chartě 77

srpen 1983

Dokument Charty 77 - 30/83	1
Dopis pěti signatářů Charty 77 presidentu rep.	2
Petice mladých lidí z Moravy žádajících propuštění politických vězňů	2
Dopis Aleny Lisové ministru spravedlnosti	4
Sázení Správy Storu nápravné výchovy A. Šabatové . . .	5
Zpráva Pavla Reubala	5
Informace o Ladislavu Lisovi	6
Světový tisk o Chartě 77 v souvislosti s pražským Shromážděním za mír a život...	6
Dokument Charty 77 - 31/83 - o populární hudbě . .	6

Vydává nezávislá redakční skupina signatářů Charty 77
Adresa: Anna Šabatová, anglická 8, Praha 2

CHARTA 77 - 30/85

Federální shromáždění ČSSR
Praha

Blíží se 15. výročí události, které hlučce otřásla československou společností a které svými důsledky změnila postoj její značné části k veřejnámu životu i k mezinárodním faktorům, které na něj působí. Byla to největší vojenská operace, podniknutá v Evropě od konce druhé světové války, která použitím vojenské sily potlačila obřadný proces, směřující k idejím uznávaným i samotnými iniciátory této vojenské akce. Tak byl 21. srpna 1968 vpádem vojsk Varšavského paktu násilně přerušen pokus československé vlády o demokratickou reformu, podporovaný spontánně většinou lidu.

Důsledky této události nese naše společnost dodnes. Jejich souhrn lze bez nadsázky označit za vážnou celospolečenskou krizi, na řadu jejichž aspektů upozornovala v minulých letech nejen Charta 77, ale i mnozí občané a celé kolektivy.

15. výročí vpádu vojsk Varšavského paktu do Československa doprovází povážlivé jevy v ekonomice, restauraci zaestavání technické vybavenosti, urychlenéni ničení životního prostředí, živočíšní kultury, všeobecná netečnost ke společnému zájmu, rozsáhlá korupce ve všech odvětvích veřejného života. Nadále trvá persekuce a diskriminace těch, kdo odmítli a odmítají jak falšující chvalosloví, tak metody a formy jednání mezi občany a celou společností, jež byly u nás zdiskreditovány dřívějším před rekvem 1968, byly stevřeně odmítнутý celým národem v obřadném procesu a znevěnu byly využeny po vojenském zásahu 21. srpna.

Jakákoliv spravedlivá a vážná snaha překonat tyto negativní jevy by nutně vedla ke zkoušání jejich přičin. K takovému přehodnocení vyzývají i některé mezinárodní politické subjekty iniciativy, které se právě ve výročí "Pražského jara" ohlásily z Prahy: lednové zasedání předního výboru Varšavské smlouvy a červnové Světové shromáždění za mír a život, proti jaderné válce. Při obou těchto přiležitostech byly z Prahy učiněny závažné výzvy mezinárodní veřejnosti. Zdůraznily se v nich učeschtité zásady, znakovitě předtím již vtělené do mezinárodních dokumentů, jako jsou Charta OSN, Všeobecná deklarace lidských práv, jakož i Závěrečný akt Konference o bezpečnosti a spolupráci z Helsinek: Nepuštění vojenské sily ani hrozby takovou silou v řešení politických otázek, zásada neintervence, respektování práva každého národa svobodně se rozhodovat. Věrohodnost těchto výzev nebyla dosud posilena tím, že by mísťe, odkud byly pronášeny, ani na ně dbala.

Právě v této souvislosti znevěnu opakujeme loňskou srpnovou výzvu Charty 77 o nutnosti opustit politiku uplynulých 15 let, rozdělující společnost, zvětšující její nezáze a selabující její zdysobilost překonat je. Učinit vážný krok k usmíření a spolupráci. Zkušenosti Maďarska po čtveřicích letech 1956, ale i nedávné a dosud trvající problémy Polska jen zdůrazňují naléhavost takového kroku. Znamenalo by to i ukončení persekuce a diskriminace, kořenících v "normalizaci", vynucené zásahem 21. srpna 1968. Umožnilo by to, aby celý bohatý potenciál výrobních a tvůrčích sil naší společnosti mohl být využit k překonání současné krize a k plnému rozvoji republiky.

I další námět Charty 77 z loňského srpna se stal letos ještě aktuálnější právě lednovými i červnovými výzvami z Prahy: Přezkoumat nutnost predlužování dečasného pobytu sovětských vojáků na československém území. Výslovně uvedená "dečasnost" tehoto pobytu klade otázku, zda trvají důvody pro něj uváděné v textu smlouvy, zejména po úpravě vztahů mezi oběma

německými státy, mezi NSR a ostatními socialistickými zeměmi, v tom i Československa, po podpisu smlouvy o Berlíně a zejména po podpisu Závěrečného aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě z Helsinek.

Obrovský význam takového kroku pro ozdravění života v Československu i pro upevnění míru ve střední Evropě, není třeba zdůrazňovat.

Praga 15. srpna 1983

Jan Kozlik
mluvčí Charty 77

Marie Říčková
mluvčí Charty 77

Anna Marvanová
mluvčí Charty 77

x x x x x x x x x x x x x

President Československé socialistické republiky
dr. Gustáv Husák

Vážený pane presidente,

v procesu proti Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, procesu, který se roku 1979 neblaze zapojal do dějin československé justice tím, že v něm bylo bez jediného důkazu o trestnosti jejich práce odsouzeno šest občanů za to, že veřejně upozorňovali na různé nezákonnosti, byl spolu s nimi odsouzen rovněž naš přítel ing. Petr Uhl. Dostal z nás všechn nejvyšší trest - pět let odňatí svobody - a jako jediný z nás je dosud ve vězení. Je za své občanské postoje vězněn už podruhé a má celkem odpykáno více než osm let. Petr Uhl je statečný a pozitívý člověk, který se nikdy - navzdory všeemu pronásledování - nevzdal svého socialistického přesvědčení a který byl denucen svým ideálním obětovat telik, kolik by byl asi náleželo schopen. Zádáme Vás - nejen jako nejvyššího představitele, nesoucího odpovědnost za dodržování zákonů v naší zemi, ale i jako člověka, který byl rovněž dlouhá léta nespravedlivě ve vězení a přesto se nikdy svého přesvědčení nevzdal - abyste užil svého vlivu a své pravomoci a dosáhl Uhla propuštění. Nemusíme Vás ani ujišťovat, s jakou úlevou by takový čin přijala nejen Uhla rodina a jeho přátelé, ale i mezinárodní demokratická veřejnost, které je Uhlu případ dobře znám a která jeho osud trvale sleduje.

V Praze dne 5.8.1983

Otta Bednářová

dr. Václav Benda

Jiří Dienstbier

Václav Havel

Dana Němcová

x x x x x x x x x x

Generální prokuratura
Federální shromáždění
Československý svět

31.8.1983

Vážení páni,

že je v našem státě existence opravdové kultury už dávno vytlačena mimo oficiální rámec a veřejnosti přístupné fórum, vime všichni dávno, a že současně probíhá diskriminace mnoha vrstev obyvatelstva, se stalo takovou samozřejmostí pro většinu národa, že si už téměř nikdo neumí

představit jiný život /snad kromě malemštáckého zbožštění západních konzumních norem/. Za to si snad může i národ sám svou lhůtejností a svým strachem z postihu. Odměnou mu je za to hospodářský upadek, zpochybnění až absence morálních a filosofických hodnot, kulturní degradace a maximálně snad ještě smutná kritéria a pseudorealizace ve sféře odcižené práce. To je hólý fakt, ale dokud si lidé tuto skutečnost neuvědomí v plném rozsahu a nevyvedí z toho sami důsledky, žádná vláda na světě tento stav nezmění.

V tomto dopise se chceme zabývat jinou, mnohem horší, skutečností – a sice tím, že lidé, kteří si vážnost dnešní situace uvědomují a hledají z ní východisko, jsou pronásledováni, donucováni k emigraci a zavírání.

Zvláště otřesný je případ Ivana Jirouse, 39-tiletého teoretika umění a básníka, otce dvou dětí, který je našimi úřady soustavně a dlouhodobě pronásledován tak, že se to až bliží pokusu o fyzickou likvidaci. Od počátku sedmdesátých let je už po čtvrté vězněn, přičemž poslední trest, za udajnou účast na přípravě samizdatového časopisu s nášleckým začleněním VOKNO, mu byl, jako "svírát nebezpečnému recidivistovi", vyměšen v délce tří a půl roku do III. NVS. My věříme, at už známe Ivana Jirouse osobně, či jsme se s ním seznámili, prostřednictvím jeho článků a básní, cítíme jeho pronásledování jako útok proti nám samotným. Ivan Martin Jirous se totiž v průběhu let stal stělesněním duchovního postoje. Do podvědomí lidí se natrvalo zafixoval jako vůdčí duch a velká postava českého undergroundu. Proto se dá říci, že současné pronásledování není namířeno pouze proti "fyzické" osobě Ivana Jirouse, ale promítá se do něj snaha potlačit právě ten duchovní postoje, snaha potlačit celé hnuty undergroundu.

Ned kýmkoli z nás tudíž visí meď prapodivné "spravedlnosti", která trestá už i pokus o život orientovaný k jinému než k oficiálně povoleným hodnotám. Kdekoliv z nás může následovat Jirouse do vězení.

Dokonce ani nevíme, co nás potká za podepis tohoto dopisu.

Tato situace je v každém případě napříjemná pro nás – občany tohoto státu, a nedůstojná vás – našich představitelů.

Ivan Jirous není však jediný politický vězně v Čs. věznících. Protože vypomenout všechny není vzhledem k rozsahu tohoto dopisu možné, budeme jmenevat jen tyž jejich podainky, případně délka trestu, či zdravotní stav jsou alarmující. Neznamená to však, že na ostatní zapomínáme – naopak.

Jedná se o Jiřího Gruntaráda, odciženého na čtyři roky odňtí svobody a dva roky následného ochranného dohledu za přepisování textů neoficiálních autorů;

Petra Uhla, odciženého v procesu s členy VONS, v roce 1979, na pět let; Rudolfa Battěka, odciženého v r.1981 k pěti a půl letům vězení, ve kterém je nutno setrvávat přes svůj velmi vážný zdravotní stav, a přes četné intervence za jeho propuštění ze strany Socialistické Internacionály.

Tyto lidé nespojuje nic jiného, než snaha o to, co Václav Havel nazval "životem v pravdě". A v tom jsme s nimi zajedno i my. O to je pro nás představa tiživější.

Téměř denně se náš život dostává do situaci, které můžeme dát do souviselosti s výkusem uvedenými případy. Majíte-li soud címa jejich "výstražný" osud, a jelikož přesto nemůžeme jednat jinak, než nám valí neče svědomí, žijeme ve stavu, který by se dal nazvat stavem permanentního ohrožení. Denně jsme vystavováni nátlaku ze strany úřadů, za každý krok z povolených hranič jeme zastřeleni, či nezakryté napadání. Je to ovšem nesrovnatelné s duševním a fyzickým útlakem, kterému jsou vystaveni naši uvěznění přátelé. Je těžko si představit kolik duševní síly je třeba, aby člověk vyšel z "životní skušenosti", jakou je Čs. kriminál, nezlozen. Ale proč všeck dochází k tomu, že je třeba si to představovat?

Žádám vás proto, abyste se podle svých možností zasadili o propuštění všech politických vězňů a o kontrole nad dodržováním všech mezinárodních dohod o lidských právech, které naše republike ratifikovala.

Baráková Iveta, Blíler Jaroslav, Bulík Antonín, Cenafal Zdenek, Čejka Jarmír, Čmelík Marek, Daněk Milan, Denk Stanislav, Devátý Stanislav, Dvořák Pavel, Dočkal Ivo, Dočkal Josef, Dutka Zdenek, Dušková Pavla, Filip Jan, Fišer Vojtěch, Frána Petr, Havlíček Jiří, Holata Vítězslav, Homola Libor, Horáček Zdenek, Houžva Zdenek, Hradíř Zdenek, Janda Jiří, Kašpar Miroslav, Klíč Jaroslav, Kolář Jiří, Kolářová Blanka, Koutrný Bedřich, Koválová Eliška, Kouřil Jan, Kouřil Jaroslav, Kráša Vojtěch, Kubošek Josef, Kupka Miroslav, Kvapil Bratislav, Kvapil Josef, Kvapilová Marie, Kvapil Martin, Kvapil Tomáš, Lamperová Dana, Lamper Ivan, Lamper Jan, Lízna František, Lučan Ivan, Lučanová Jitka, Lunáček Josef, Mikšík Antonín, Obdržálek Bohumil, Chárek Miroslav, Chárek Petr, Charková Stanislava, Pata Antonín, Pavlová Silvia, Pelikánová Hana, Pelikán Vít, Pospíšil Josef, Prvá Danuše, Rozendorfer Václav, Růžek Miroslav, Sedlářová Ludmila, Sedlář Miroslav, Sietsová Marie, Šolajev Petr, Soukup Zdenek, Spurný Jaroslav, Spurná Kateřina, Stock František, Sucháňová Eva, Suchánek Jindřich, Surma Michal, Šebesta Ladislav, Snajdr Miroslav, Sustr Milan, Šutera Kamil, Tomášek Roman, Turták Josef, Urbášek Jaroslav, Vážan Tomáš, Vozdová Marta, Vyličilová Alena, Vyvezilová Zdislava, Wiederman Zdenek, Zezuleová Zuzana, Zlámal Stanislav.

x x x x x x x x x

Ministr Spravedlnosti
Vyšehradská 16
Praha 2

Pane ministře,

prosím Vás o pomoc v následující záležitosti: Můj muž, Ladislav Lís, byl 5.1.1983 vzat do vazby a dne 21.7.1983 odsezen okrešním soudem v České Lípě podle čl. 100 tr.z. Je tedy téměř 8 měsíců ve vězení. Po celou tu dobu je zadržována naše vzájemná korespondence, ačkoliv se týká pouze běžných rodinných záležitostí. Neuh tvrdit, protože vím s určitostí, že mně a dětem manžel píše. Poslední dopis, který jsem od něj dostala, je však z 2.5.1983. Od té doby, tedy téměř čtyři měsíce, od něj nešám správy.

Tato situace není normální, neodpovídá ani trestnímu řádu, ani režimu libereckého vězení, kde je můj muž. Jeho zdravotní stav byl špatný před zatčením, vevězení se prudce zhoršil. To jen zvětšuje moje starosti a obavy.

Obracím se tedy na Vás, pane ministře, abyste zjednal nápravu alespoň v tak základní věci, jako je doručování dopisů vězni a jeho rodině, včetně jeho dětí.

Praha 22.6.1983

Alena Lísová
Šišková 1228
Praha 8

doporučené

x x x x x x

Sdělení Správy storu nápravné výchovy Anně Šabatové

K Vaší žádosti o přemístění Vašeho manžela do jiného NVÚ sděluji:

Žádost o přemístění vyhovuje a oda, Petr Uhlík bude v nejbližších dnech přemístěn do nápravně výchovného ústavu Vinařice u Kladna.

Tímto považuji Vaši žádost za vyřízenou.

Náčelník:
Podpis nečitelný

x x x x x

K některým průvodním jevům Světového mírového shromáždění.

Dne 23.6.1983 jsem byl předveden třemi příslušníky bezpečnosti ze svého bytu v Čáslavově na obvodní oddělení VB do Počátek /pkr. Pejšimov/. Akci řídil major Miroslav Svoboda z Krajské správy SNB v Českých Budějovicích. Předveden jsem byl bez předchozí výzvy a major Svoboda mi odmítl sdělit proč a kam mám s nimi jet. O délce zadržení řekl, že může trvat hodinu nebo týden, to že záleží na mně. Takovýto způsob "požadování vyevštění", které mělo probíhat dle zákona o SNB /příslušníci SNB jsou oprávněni požadovat potřebné vysvětlení od každého, kdo může přispět k objasnění skutečnosti důležitých pro zjištění trestného činu, přečinu, nebo přestupku a jejich pachatele, iakož i pro vypátrání hledaných nebo pohřešovaných osob a věcí; za tím účelem jsou oprávněni ho vyzvat, aby se ve stanovenou dobu dostavil k určenému útvaru SNB. Nevyhoví-li předvolaná osoba bez dostatečné emulvy nebo bez závažných důvodů takové výzvě, může být předvedena. Příslušníci SNB jsou povinni dbát, aby občanům v souvislosti s jejich činností nevznikla bezdůvodná újma a případný zásah do jejich práv a svobod nepřekrečil míru nezbytnou k dosažení účelu prováděného opatření/, byl nezákonné.

Během dvouhodinového zadržení jsem byl vyslyšán na Chartu 77 a Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných /VONS/. Výpověď jsem ze zákonních důvodů odepřel. Kromě protokolevaného výslechu se mne druhý příslušník v civilu /nepředstavil se/ vyptával, zda máme v důsledku vystěhovat se do zahraničí. Na podobné dotazy a pohrůžky jsem nereagoval. Dále mi byl přečten zákon vstupu na území Prahy a Středočeského kraje do 27. června 1983 dle § 29 zákona o SNB /jestliže to vyžaduje učinné zabezpečení veřejného pořádku nebo jiný zájem státu, jsou příslušníci SNB oprávněni přikázat každému, aby na nezbytně nutnou dobu nevstupoval na určené místo/. Zákon postrádal odůvodnění a major Svoboda mi odmítl dát jeho průpis.

Od mého návratu hlídkoval před námi, pokud jsem byl doma nepřetržitě jeden vůz se dvěma uniformovanými příslušníky VB. Stál tam i po dvou hodinách. Kdykoli v jsem opustil domov /cestou do práce a z práce, se synem k lékaři, naproti manželce s dětmi k zastávce autobusu/, sledovali mne z velmi malé vzdálenosti, případně jeli těsně za autobusem nebo některý příslušník jel autobusem za mnou. Takové otevřené sledování skončilo 25. června dopoledne.

V době, kdy mi byl vyhlášen zákon vstupu do Středočeského kraje, probíhalo v Praze Světové mírové shromáždění. Čeho se vůbec mohla bezpečnost z mé strany obávat, že volila takový postup?

Jsem signatářem Charty 77 a členem Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných. A Charta 77 je samozřejmě pro mír. Dokazuje to jak mírností svých prostředků, tak snahou /bohužel marnou/ zúčastnit se pražského shromáždění. Niká pouze, že dodržování lidských práv je základní podmínkou

skutečného míru.

Obrácím se s tímto svým dopisem jak na příslušné naše instituce se žádostí o nápravu, tak na všechny ty, o nichž se domnívám, že by je to mělo zajímat. Nejhájím přece jen svoje zákonem zaručené právo na svobodu pobytu a projevu. Především mám obavy, aby se stejnou mírou odpovědnosti k zákonům, s jakou se postupovalo v nedávných dnech proti mně, se jednoho dne skutečně nerohodovalo o případné válce a míru.

11. června 1983

Pavel Řoubal
Částrov 131
okres Pelhřimov

Začátkem září došla zpráva, že Ladislav Lis byl v tak špatném zdravotním stavu, že po pobytu na lůžkovém oddělení liberecké věznice musel být převezen 18.8.1983 do vězenské nemocnice v Praze na Pankráci. Lis stále hubne a kaše krev. V Praze byl podroben dalšímu vyšetření plic, tentokrát sondou. Při jejím provádění mu byl vyražen jeden zub, druhý se nárazu netolik uvolnil, že sám vypadl. 1.9. byl Lis znova transportován do liberecké věznice, další zprávy o něm nejsou. Jeho žena nedostává jeho dopisy, poslední došel 2. května. Lisovy dopisy nedostává ani jeho obhájce. V tomto stavu tedy čeká Lis na projednání svého odvolání, které se bude konat před krajským soudem v Ústí nad Labem v pondělí 12. září v 1. patře v místnosti 52.

Světový tisk o Chartě 77 v souvislosti s pražským "Shromážděním za mír a život"

Pokusy pořadatelů pražského shromáždění za mír a život ignorovat nejen přihlášku, nýbrž vůbec existenci Chartě 77 jako představiteli opravdové občanské angažovanosti za hodnoty, bez nichž není opravdový mír uskutečnitelný, dosažitelný, ba myslitelný, a snemožnit, aby se na samém shromáždění tyto hodnoty a jejich význam pro mír zdůraznily, neměly úspěch a dokonce, jako znaché další akty represí či pomluv proti "Chartě", upozornily ešerí veřejnost na ni a na její stanoviska. Zároveň rozhodně nepřispěly k věrohodnosti a učinnosti postoju těch, kdo byli iniciátory pražského shromáždění, právě v očích a myslích těch, k nimž se toto shromáždění obrácelo – nezávislým hnutím Západu.

Potvrzuji to články světového tisku, které jsou dostali k dispozici. Tak konstatuje "Corriere della Sera" z 21.6. hned k zahájení "shromáždění", že odmítutí účasti Chartě 77 na jednání dává jednoznačnou interpretaci "Svobodnému dialogu", o němž mluví pozvání, a je jedná z důvodů neúčasti některých západních hnutí, jako CODESE /o jehož setkání s Chartou i společném komunikáte se rovněž zmínuje/. Značnou pozornost vyvolal spontánní projev skupiny mládeže po oficiální manifestaci na Staroměstském náměstí 22.6. i jeho potlačení policí. S rezervou se zmiňuje některé z listů o oficiálním prohlášení, označujícím tento protest za projev chuligánství opilých výtržníků. V té souvislosti stojí za zmínku zpráva "Unita" orgánu italské komunistické strany, o tom, že zástupci této strany apelují s delegátem komunistické mládeže a italského národního hnutí, přítomní jako pozorovatelé, požadovali kategoricky a marně vysvětlení na čs. hostitelích. To, co jim bylo řečeno, označuje Unita z 24.6. za "naprostě nepřijatelné". Další "policajtská epizoda" – znemožnění normálního

průběhu setkání některých účastníků Shromáždění s některými signatáři "Charty 77" dovršila důvody rozhodnutí italských komunistů odejít ze Shromáždění s protestem odšlechým jeho předsednictvu. Unita rovněž věnuje pozornost dokumentům Charty: cituje 23.6. jak dopis Charty požadující účast na Shromáždění, tak i dopis zaslany Shromáždění v jeho průběhu. Připomíná při té přiležitosti, že v této iniciativě se účastní také někteří čeští představitelé "Pražského jara 1968".

Dopis Charty 77 Shromáždění je jako pozoruhodný dokument citoval také ostatním tištěm "Frankfurter Allgemeine" konstatuje, že jeho ustanovení dokument byl ochotně přijmán zejména mladými účastníky ze Západu. Z iniciativy mezinárodního výberu pro podporu Charty 77 uvádění jeho čeští představitelé Böll, Dürrenmatt, Grass, G. Greene, A. Miller, Y. Montand, G. Spender a jiní/ přinesly nejvýznamnější západoevropské listy sdělení o odmítnutí účasti Charty 77 na pražském shromáždění a výnatky z dopisu Ch. účastníkům shromáždění, nadepsanými: "není míru bez svobody".

Značnou pozornost věnoval tisk tomu, co již uvedený článek italského komunistického deníku označil za "policejtskou epizodu" - událostem v oboru u Hvězdy. Jeon citovaly výroky představitelů západoněmeckých "zelených", kteří po tomto výstupu opustili s protestem Shromáždění.

FAZ z 24.6. informuje občanské a snaze těchto účastníků /poslankyně G. Petthastové a H. Dannové a W. Oswalda/, "legalizovat" svůj styk s Charterem 77 telegramem prezidentu Husákově /o němž jim bylo sděleno, že nebyl adresátu doručen/; rovněž setkání u Hvězdy zajíšťovali jednáním s čs. organizátory Shromáždění. Süddeutsche Zeitung z 25.6. uveřejňuje také protest poslanec SPD Weisskirchena a Schreinera, kteří sice odjeli před setkáním u Hvězdy, ale dodatečně odseoudili policejní zásah proti němu, který byl v rozporu s tvrzením pořadatelů o "otevřeném dialogu". Corriere della Sera uvádí, že zásah vyvolal diplomatický protest britské, západoněmecké a rakouské vlády v Praze, zdůrazňující "otevřené porušení helsinských dohod o svobodě informací".

Tageszeitung z 26.6. uveřejňuje poznámky G. Petthastové ze zasedání, svědčících o manipulačích pořadatelů: nedostala se ke slovu přes opětovná hlášení do diskuse: "snad proto, že tuší, že ohci předčítají část prohlášení Charty ...". Z textu vystoupení W. Oswalta, jež jsem dostal k dispozici, vyplývá ovšem, že aspoň jemu se podařilo ve skupině diskutující o sociálních psychologických a etických aspektech války a odzbrojení 22.6. pažáče prohlášení Ch. 77 k Shromáždění, zdůrazňující, že není míru bez svobody. Týdeník Zeit z 1.7. uveřejňuje rozhovor s poslankyní Petthastovou o vztahu ekologického hnutí "zelených" k pražskému shromáždění. Zdůrazňuje se tu m.j. že se "zelení" nedají "zapřáhnout" do mecenáské politiky žádného z bloků. Podtécká ovšem, že akce, jaké začali v Praze "se hodi výborně protikomunistickým propagandistickým štvanicím".

FAZ v rozsáhlém článku z 27.6. hodnotí před závěrem přezatímní výsledky Shromáždění, které, jak uvádí, stálo ČSSR 62 milionů Kčs, zajištěných ovšem sbírkami, jejichž dobrovolnost dává do uvozovek. Jestliže se ze začátku zdálo, že je tu skutečně snaha o otevřený dialog, převládky postupně recidivu starých praktik a manipulaci zaběhlých v metodách pracovníků Světové rady míru. Stále přetelněji vystupovala a byla citelněji znát "komunistická režie". Setkání mladých delegátů ze Západu, především z NSR se zástupci Charty 77 dala jiná prežit důrazná srážka mezi principy svobodného vyjadřování a principy přehnaně vystupňované státní pravdy".

Po dle názoru tohoto článku "prozarmila ČSSR bez zvláštní nutnosti tímto restriktivním manipulováním kongresu řádu, o které se zpočátku zdálo, že jí dokáže využít".

D o k u m e n t C h a r t y 7 7 č . 3 1 / 8 3

/o populární hudbě/

fv KSČ

Federální shromáždění ČSSR

Ministerstvo kultury ČSR

Svaz hudebníků ČSR

/1/

V roce 1977 vydala Charta 77 dokument č. 13, v němž pedrobiла stručné analýze situaci v současné československé populární hudbě. Zaměřila se přitom především na kritiku rozmanitých opatření, kterými státní moc omezuje i v této sféře svobodnou tvorbu, a na zhubné společenské důsledky této praxe. Od té doby uplynula bezmála šest let, mnohé se změnily a Charta 77 považuje za nutné znovu se vrátit k této důležité oblasti společenského života.

/2/

Moderní svět upadá do stále hlubší a všeobecnější krize. Jak se shdují četní soudobí myslitelé, jde tu v podstatě o krizi transcedentálních jistot a perspektivy, kterou dávají tyto jistoty lidskému životu, krizi, kterou vyvolal eruptivní růzový vědecko-technické civilizace. Ať jsou však už její příčiny jakékoliv, jisté je, že tato krize spočívá ve ztrátě odpovědnosti člověka za osud lidské pospolitosti, v jeho resignaci na to, co se rozumí "vyššími hodnotami", a v jeho orientaci k různým krátkodobým jistotám vlastního privátního pobytu na zemi, které, ač jsou vytrženější ze své přirozené souvislosti s osudem lidského celku, o to zřetelněji člověka oddizají sebě samému jako jedinečné bytosti v plnosti a důležitosti jejího lidství. Tato krize má přirozeně mnoho dimenzí a projevů: vyjevuje se v podobě tzv. "konzumativní společnosti" s jejím ideálem materiálního zabezpečení jednotlivce jako vrcholné životní hodnoty, i jako ekologické ohrožení, vyplývající ze systematického drancování pekla Země, ničení biosféry a výběc životního prostředí; jako hrozba planetární válečné apokalypy i jako zasilující se tendence společenských systémů k nepřímečnému a mnoha i zcela přísné uniformizaci života i totalizaci společnosti; jako slepá potřeba kon-

centrující se společenské mocí zmanipuloval a posléze docela zničit, rozmanité projevy života v jeho bytostné rozrůzněnosti a pestrobarevnosti, i jako rozpad všech tradičních mravních norm. Přes různost svých podob je tu ovšem krize jediná a všeobecná; totiž krize součebné civilizace a jejích základních hodnot; je to krize smyslu lidského života vůbec.

/3/

Pecit globální světové krize, probuzený poprvé ve větším rozsahu první světovou válkou, byl v pozadí velkého politicko-sociálního kvanu, který válka přímo či nepřímo vyvolala, a stal se zároveň hlavním inspiračním zázemím moderní filosofické reflexe a moderního umění. V posledních desetiletích – tedy zhruba od padesátých let – se však objevil nový úkaz: prohlubující se vědomí této krize se stává stále častěji impulzem k různým masovým projevům nespokojenosti, především u mladých lidí, které mají už podstatně jinou povahu; jde v jádře o obšáhlou revoluci lidské mysli a vznik nového životního pocitu, tedy o vzpouru především existenciální. Mladí lidé činí – a většinou právem – za truchlivý stav světa odpovědnými současné společenské establishmenty, proti nimž se tak či onak bouří nebo z jejichž světa unikají k hodnotám, které se jim zdají naznačovat ne-li všeobecné, tedy aspoň individuální stanoviško- východisko z bludného kruhu moderního stádního života. Konkrétní projevy této masové revolty jsou přirozeně velmi různé: od beatnické vzpoury padesátých let až po studencké stávky a demonstrace proti válce ve Vietnamu z let šedesátých, od pařížské "poetické" revoluce v roce 1968 až po hnutí hippies, od příklonů k orientálním filosofiím až po renesanci křesťanského myšlení, od zakládání komun až po odmítání vojenské služby. Jednou se tedy tato revoluce, periodicky se vzdouvající v nových a nových vlnách, odpovídajících zhruba vstupu nových generací do společenského života, snaží rekonstituovat pravní odpovědnost člověka za svět, podruhé se naopak omezuje na programový únik do světa halucinací; jednou má podobu organizovaného politického boje /ať už proti devastaci přírody, rasevé diskriminaci nebo nukleárnímu zbrojení/, podruhé má naopak povahu jakési "minoběžnosti"; mladí lidé prostě vyjadřují tak či onak své životní pocity, své pojetí sexu, svůj vztah ke společnosti; realizují tedy autenticky svou zkušenosť světa, bez ohledu na to, zda a jak se mísí se zkušeností jejich rodičů, učitelů či

mocných tohoto světa. Ať už má ale tento masový protest jakékoli konkrétní formy, jedno je mu vždy a znova společné: jde o revoltu vědomí, a ducha, jejíž rozmanité konkrétní programy - má-li vůbec nějaké - nejsou jejím východiskem, ale jen jejím víceméně situačním výrazem. Je samozřejmé, že tato roztržka mládeže nebo aspoň určité její části s establishmentem a jeho stupničí životních hodnot se zrodilí přeběžně i v umění, k němuž se mladí lidé hlásí, které je jim blízké, v některé nalezájí své životní posity či které přímo sami tvorí. Důležité a pro moderní svět symptomatické je, že z mnoha různých důvodů tu hraje stále významnější roli hudba, která se stává dnes téměř hlavním průvodcem či prostředníkem této důležité duchovní a sociální konfrontace. Jde tu především o hudbu rockovou, ale zdaleka ne jen o ni.

/4/

Tvrďili naše současná oficiální propaganda, že toto všechno je pouze věcí Západu, totiž krize kapitalismu, a že se to zemí sovětského bloku netýká, dopouští se tím vědomé mystifikace. Země sovětského bloku - navzdory všem svým odlišnostem - jsou nedilincou součástí téže moderní civilizace a tudíž v nich - byť docela jinými způsoby - se odvíjí totéž dramaž. Než různými rozdílnostmi je přitom třeba zdůraznit tu, která je v této situaci obzvláště důležitá: totiž okolnost, že zatímco establishmenty Západu - v rámci svých víc či méně demokratických systémů - umožňují /byť nerady a ne vždy plně/ nejrůznějším protestním projekcím a novým hnutím, aby se veřejně realizovaly, chápou je jako určitý ventil latentního napětí a občas dokonce jako oživující vítr, nutící existující struktury k trvalé adaptaci na nový stav, v centralisticky ovládaných zemích sovětského bloku jsou takové projevy zásadně potlačovány jako něco, co je ze své podstaty nepřátelské existujícímu - a za nejlepší ze všech možných se vydávajícímu - společenskému pořádku a co je do něj importováno zvenčí, jako, jakýsi rafinovaný způsob jeho destrukce západními mocenskými aparáty. Celé platí samozřejmě i o moderní hudbě: zatímco na Západě se snaží establishmenty - jakousi automatickou cestou svého způsobu myšlení, chování a podnikání - vše nové, nekonvenční, protestující a jim celkově cizí specifikovat zaintegrováním do světa svých hodnot /například donedávna velmi úspěšným pohlcováním nových hudebních iniciativ oficiálním show-businessem/, snoba se to sice takto zaintegrovat přímo nesnaží, ale nechávají to prostě být, kalkulujíce s tím, že je tyto

projevy nemohou nijak vážně ohrozit, na Východě je tomu jinak: vybaven neponěrně větší a přímější byrokratickou mocí nad společností, establishment vše, co ho jen vzdáleně kritizuje či ohrožuje nebo co je prostě jen cizí jeho městským a z kostnatělým představám, bez rozpaků a skrupulí likviduje, zmemoňuje, zakazuje, stíhá a ničí. K nekonformní či svobodné hudbě se tedy chová většinou přesně tak, jak se chová ke všemu, co se vymyká jeho dohledu, manipulaci a chápání: totiž represivně. Československo drží dnes po této stránce možná v celém sovětském bloku nepříliš povzbuzující primát: projevy, které jsou v Polsku /a to dokonce navzdory všemu, co v nedávné době prožilo/, Maďarsku, NDR, ba obous i v samém SSSR samozřejmé, jsou u nás téměř vyloučeny. Tato politika nemůže mít přirozeně jiný důsledek, než další prohlubování společenské krize jako rozporu mezi ekutečnými intencemi života a zvetšelou fasádou zformalizovaných rituálů, která je za tento život vydávána.

/5/

Nepřátelský vztah soudobé společenské moci k progresivním prouďům populární hudby má ovšem svou vlastní svérazenou tradici.

Počátkem padesátých let byl u nás v podstatě potlačen a zakázán jazz. Žákáme-li "v podstatě", znamená to, že jedně jeho podobě, relativně nejpřijatelnější, byl přeci jen vyhrazen určitý omezený a shora regulevaný prostor /šlo především o souvislé působení Bromova orchestru a od jisté doby i orchestru Vlachova/. Jinak byl otálem jazz – zvlášt ve svých spontánních projevech /jako je například dixieland/ – vydáván za "buržoánskou kulturu", za symbol západní dekadence, a dokonce už tehdy se objevily ojedinělé případy soudního postihu za jeho tvorbu /případ Bob Schlienz a spol./. Jak čas plynul, lidé stárlí a poměry se nenápadně liberalizovaly, dostával jazz větší možnosti, a i když dodnes je i tato oblast omezována sítěmi byrokratického správání kulturních zařízení, téze o buržoaznosti a škodlivosti jazzu byla už dávno opuštěna.

V poli padesátých let vznikl v USA rock and roll, nový hudební směr, vycházející z blues a z černošského hudebního temperamentu. Rock and roll se stal záhy hudbou mladé generace, která si osvojila jeho provokativní a strhující rytmus a které se stal nedílnou součástí jejího spontánního sebevyjadření; prvek společenského protestu v něm nebyl sice ještě nijak programový, ale byl v něm; rock and roll

byl neodmyslitelnou součástí pozitové distance mladých Američanů od oficiálního světa jejich rodičů a jejich konvencemi a životním stylem. Koncem padesátých let dorazil rock and roll i do Československa a setkal se s analogickou reakcí představitelů moci jako před časem jazz: označen za úpadkové umění, importované z kapitalistického Západu, neměl přístup nejen do gramofonového průmyslu a masových sdělovacích prostředků, držícech se tradiční komerční hudby, ale byl vykázán, kamži na periferii hudebního života vůbec, do malých sálíků a divadel, kde byl ještě jakž takž tolerován.

V šedesátých letech prošla na Západě rocková hudba, jejíž první byl dnes už klasický rock and roll, dalším bouřlivým vývojem. Vznikly slavné skupiny jako Beatles, Rolling Stones a mnoho jiných, jejichž tvorba se stala skutečně základním životním výrazem generace šedesátých let, přičemž v mnoha svých větvích a projevech už získala programově kritický a protestní charakter. Velká protestní hnutí mládeže šedesátých let byla provázena rockovou hudbou a nelézala v ní základní způsob svého kolektivního dorozumění i své duchovní a existenciální sebezanifestace. S postupným uvolňováním poměrů v naší zemi začali nevyhnuteLNĚ – byl a obvyklým spočíváním – tento vývoj i Československo, v němž se koncem šedesátých let vzdemala velelká, dnes už slavná a z hudební historie nevynahoditelná vlna českého big-beatu: vznikly desítky a stoveky rockových kapel s poměrně širokou paletou výrazových prostředků, v nichžlo vlastně o jakýsi svébytný projev toho, čemu se říká v oficiální slavě "lidová tveřivost": mladým lidem už nestačilo pouze poslouchat hudbu, kterou měli rádi, ale potřebovali ji i sami tvořit. Tuto vlnu nebylo už možno zastavit, nicméně ani v této relativně nejliberálnější době se příslušníci establishmentu přiznali nětěšila: nejen, že rozhlas, televize a gramofonový průmysl nevzaly tuto hudbu na vědomí zdaleka v té míře, v jaké by si to svým reálným významem a svou společenskou rezonancí zaslouhovala, ale tu a tam se objevily – svláště v souvislosti s jejimi nejprogresivnějšími proudy – známé hlasy o bezduchém napodobování Západu. /Dokonce i český big-beat se neobešel bez trestního stíhání, byť málo – jako obvykle – zástupný důvod: máme na mysli proces proti Pavlu Sedláčkovi a Evě Pilarové./ Definitivní přítrž přírozenému vývoji rockové hudby udělala až takzvaná "normalizační politika", která si vytikla počátkem sedmdesátých let za cíl vrátit poměry v zemi do starých vyjezděných kolejí a vyloučit vše, co se jakýmkoliv způsobem nově se formujícímu establishmentu nezalouvalo, v čem tušil – byť jen velmi neurčitě –

nesouhlas nebo co bylo prostě cizí jeho pokleslému a vekrse konzervativnímu vkusu. Tehdejší likvidace českého rocku se v podstatě podávala: složitý systém zřizovatelů, pořadatelů, kulturních inspektorů, schaviovacích procedur, kvalifikaci a rekvalifikaci atd., atd., systém, v němž o tom, co se sví a nesví objevit na veřejnosti, rozhodovali většinou lidé, jimž cokoli moderního a originálního bylo bytostně cizí, vykonal své. Většina rockových hudebníků přešla do doprovodných skupin oficiálních hvězd pop-music, část jich emigrovala, některé skupiny, které přežily, mohly přežít jen proto, že se podrobily příkazům institucí, změnily své anglické názvy na české, přistříhly si vlasy a svou tvorbu usměrnily nemápadně do řečiště toho, co bylo v té době žádoucí nebo aspoň tolerované.

/6/

Pravděpodobně jediní, kteří nepodlehli tomuto tlaku a i v té nejhorší době setrvali na svém, byla rocková skupina The Plastic People of the Universe a později DG 307 a několik dalších kolem nich, označovaných souhrnně jako český hudební underground. Tato hudební hnutí se snažilo navzdory všem překážkám a rozkazům tvořit svobodně, v souladu se svým svědomím, vyjadřovat autenticky a neocenzurovaně své životní pozity a pokračovat v hledání nových možností české rockové hudby. Represe se zhyd dostavily: nekompremišní postoj Plastiků byl potrestán nejprve odnětím statutu profesionálních umělců, pak znemožněním i amatérského vystupování na veřejnosti a posléze přímým policejním pronásledováním. Tato hudba byla zahnána do privátních prostorů; soukromé koncerty či nahrávání byly policistí rozepátrány; až tento tlak vyústil ve známý proces s představiteli hudebního undergroundu v roce 1976. Tito umělci, jejichž tvorba znal pochopitelně jen malý okruh jejich příznivců /účastnit se i soukromých koncertů vyžadovalo známost osobní odvahu/, byla dána veřejně na pranýř: byla proti ní rozputána kampaně ve sdělovacích prostředcích, v nichž se opět – pokolikáté už! – objevily známé téze o zvrhlém, burdošním a ze Západu importovaném umění, provázené nařčením z vulgarity, nemoralnosti, diletantství apod. Lidé, kteří chtěli hrát pesnu hudbu, jakou měli rádi, byli prohlášeni za nepřátele společnosti a socialismu. /Do této kampaně, založené na vědomých dezinformacích a falsifikacích, se zapojili bohužel aktivně i časopis Mladý svět. /Dík trestnímu stíhání, které vyvolalo mnoho protestů v prostředí nekonformních občanů /v at-

osoufěře této solidarity se později zrodila i sama Charta 77/ a hlavňě dík oficiální kampani, proti níž vedené, stali se ovšem tito hudebníci obecně známými – nejen v zahraničí, ale především doma, kde je respoutaná kampaně natolik popularizovála, že se mezi mladými lidmi stali téma legendou /a te nevzdory tomu, že stále nebylo mnoho těch, kteří byli skutečně dobře obeznámeni s jejich tvorbou/. Tyto okolnosti – totiž značná legendárnost českého hudebního undergroundu /o niž ovšem on sám nikdy neusiloval/ – spůsobují, že například Piazzetti, ačkoliv jim v zahraničí vyšlo už několik LP-desek a ačkoliv jejich kvality i souvislá snaha neuatrnout nikdy na tom, čeho už dosáhli, jsou dnes obecně respektovány, nemohou stále ještě veřejně vystupovat: pokud o něco takového by každý pořadatel povoloval za svou sebevraždu.

/7/

Kolem poloviny sedmdesátých let se však začínala situace na české rockové scéně už poněkud měnit: v okruhu tehdy začínajících hudebníků se zrodilo několik amatérských skupin /původně to byly především skupiny Elektrobus, Extempore a Stehlík/, které začaly hrát v různých klubech nekomerční a progresivní rockovou hudbu. Tyto skupiny se různě vyuvíjely, prozraňovaly si navzájem svá obsazení, zvolna k nim přibývaly další a vznikaly a zanikaly pod různými názvy a v různém složení /do téhoto kvasicího prostředí lze pořítat například skupiny Švehlík, FOK, Duševní hrob, Kulheta, Amalgam, později Zikkurat, Žába, Energie č. a četné další/. Šlo o hnutí vyuvíjející se nezávisle na undergroundu a paralelně s ním, které bylo přeci jen – ač svým zaměřením v mnohém undergroundu příbuzné – už v poněkud jiném a o něco lepším postavení: ne snad, že by mělo nějak výrazně snažší přístup na veřejnost nebo že by nenaráželo na četné komplikace a odpor, včetně dosti silného zájmu policie /nejtežší situaci mělo v tomto ohledu Extempore/, nebylo však zatištěno svou vlastní minulostí, obtěžkáno onou problematickou legendárností a především hamdeapované veřejným osočením ze zvrhlosti a nepřátelství, jak tomu bylo u undergroundu. Dík tomu mělo – ač bylo, navíc sice jakoby méně nápadné – ve skutečnosti širší možnosti příležitostních veřejných vystoupení /především na "Pražských jazzových dnech" koncem sedmdesátých let/ a tudiž i širší publikum, obeznámené s jejich tvorbou už nikoli jen ze vzdálených a nedokonalých magnetofonových nahrávek, ale z bezprostředního zážitku jejich koncertů. Spolu s četnými jinými skupinami a zpěváky nejrůznějšího hudebního zaměření /zdáleka tedy ne jen rockovými/, jichž se počalo koncem sedmdesátých

sátých let stále více objevovat, nabýval celý tento pestrý proud stále většího významu a ohlašu a kolem roku 1979 začal být pro svůj striktně nekomerční charakter označován souhrnným termínem "alternativní hudba" a jako takový byl i objektem soustavné kritické pozornosti /především v publikacích Jazzové sekce/. Z hlediska vývoje české rockové hudby bylo tato hnutí téměř tak důležité jako český underground /když pro nic jiného, tak už proto, že na kontinuitu jeho víceméně veřejné tvorby mohlo plynule navázat to, co přišlo později jako "nová vlna", a co je dnes od alternativní hudby oddělitelné hranici anachdy těžko pestit-hnutevnou a dosud subtilní, často vymezovanou spíše hledisky "historickými" a generačními, než bezprostředně estetickými/. Koncem sedmdesátých let a počátkem let osmdesátých /souběžně s opakoványmi zákazy Jazzových dnů/ se tlak proti tomuto proudu začal evžen zřetelně stupňovat. /Z této doby pochází také známý seznam třicetišesti "nedoporučovaných" hudebních skupin - seznam ostatně dodnes existující a stále doplňovaný - z pera někdejšího prosululého pronásledovatele progresivní hudby inspektora Trojana z Kulturního odboru NVP./

/8/

Jestli underground se stal současně sociální symbolem toho, co je třeba potlačovat, a alternativní hudba jevem přinejmenším podezřelým, pak v poněkud jiné situaci byl neméně důležitý nekomerční hudební projev sedmdesátých let, tedy folkoví zpěváci a písničkáři sdružení ve skupině Šafrán a kolem ní /Butka, Werta, Třešňák, Voňková a další/. I když žádné zřetelnější oblibě oficiálních míst se ani tito zpěváci nikdy netěšili /vydání na deskách nebo vysílání v rozhlasu bylo u nich téměř vyloučené: jedinou světlou výjimkou mimo několik singlů byly dvě LP-desky Jaroslava Butky se starými lidovými písničkami/, mohli přesto poměrně dlouho - vlastně po celá sedmdesátá léta - veřejně vystupovat. Už proto měli daleko širší okruh převážně mladých příznivců, kteří se na jejich koncerty v různých místech ČSSR sjížděli vždy zdalekého okolí, nahrávali si jejich písničky, jež pak kolovaly v nečítaných magnetofonových nahrávkách. Mladým lidem byli tito písničkáři blížejší obsažnosti a smysluplností svých textů /tak odlišných od děsivé banality většiny textů, které zpívají oficiální hvězdy pop-music/, přirozeným projektem a především tím, že zvláštním poetickým způsobem vyjadřovali jejich autentické životní pocity, jejich radosti i smutky, jejich odpor k pokrytectví a nezávratnosti, prostě jejich vlastní vztah

ke světu, aniž by přitom dělali jakékoli umělecké kompromisy, jež by jim mohly zajistit lepší postavení. Koncem sedmdesátých let, když doznala kampaně proti undergroundu, začala si zřejmě "kompetentní místa" uvědomovat, že tu - byť v docela jiné oblasti hudby - existuje sice méně drsný, méně direktní a méně provokující hudební fenomén, že však není o nic méně "nebezpečný": holý fakt, že tak silně oslovuje mladé lidi, byl už na pováženou; navíc některí z těchto písničkářů ve své tvorbě i svém občanském vystupování se stále zřetelněji kriticky vyjadřovali k mocenské praxi své doby /jde hlavně o Hutku a Třešňáka, kteří se oba stali i signatáři Charty 77/. Po útoku na underground následoval tedy útok proti Šafránu: nejdřív bylo znemožněno veřejně vystupovat Hutkovi, proti němuž bylo zahájeno dekonce i trestní stíhání /mládež na tento fakt reagovala několika tisíci protestních dopisů ministerstvu kultury/; týž osud postihl pak i Třešňáka. Oba byli nejrůznějším způsobem šikanováni /Třešňák byl při jednom výslechu dekonce fyzicky týrána/, až byli nakonec donuceni k emigraci. /Tytéž tlaky a podobné metody dohnaly k emigraci přibližně v téže době i dva nejvýraznější zpěváky z okruhu undergroundu, rovněž signatáře Charty 77, Svatoopluka Karáška a Karla Soukupa/.

K Martě Kubíšové, pravděpodobně nejvýraznější a nejoblíbenější zpěvačce druhé poloviny šedesátých let, zakázané už od roku 1969 /také signatářce a v roce 1978 i sluvčí Charty 77/, přibyli tedy další. V oficiální pop-music se sice udržely některé nesporně výrazně osobnosti /Marie Rottrová, Václav Neckář, Eva Olmerová, sourozenci Ulrycheovi a další/, ale u většiny z nich to muselo být behužel zapřeceno větší či menší mírou rozmanitých ústupků, přičemž i oni se museli a trvale musí střetávat s různými, byť méně známými a méně zřetelnými komplikacemi ze strany "hudební byrokracie" /už v roce 1969 natočené deska sourozenců Ulrycheových "Odyssea" nemohla například dodnes vyjít/. Avšak ani umělci, kteří si udrželi či získali statut profesionálů a kteří jsou vydáváni na deskách a vysílání rozhlasem a televizi a zdálo by se tedy, že jsou státem akceptováni, nemají toto postavení automaticky a jednou provědy zajištěno: pokud se svou tvorbou zřetelněji přiblížují progresivnímu dění nebo mají v očích příslušných úředníků jiné "hřichy", dostávají se nenápadně "na okraj" oficiálního pop-music a jejich možnosti začínají být často sice v tichosti, ale o to citelněji pro jejich příznivce oklešťovány /jde o umělce jako je například Jana Kratochvílová, Petru Janu a podobně/.

/9/

Dějiny však začínají než se a počátkem osmdesátých let, přesněji v roce 1982, se i v Československu – s nástupem nejmladší rockové generace – situace výrazně změnila.

Po jistém útlumu ve světovém vývoji rockové hudby v sedmdesátých letech, kdy mnoho velkých zjevů druhé generace rockových hudebníků se začalo stále složitější technizací hudby /své/, jejíž pozvolným vzdalováním živé realitě své doby a souběžně s tím i její větší či menší komerčializací odcizovaly mladé generaci, objevil se koncem sedmdesátých let nový hudební fenomén: tak zvaná "nová vlna", jejímž prvním projevem byl znázorňující punk-rock. Šlo o novou – už třetí – generaci rockových hudebníků, kteří se vyhraňovali v kontrapozici k předchozímu /"sentimentálně-kosmickému"/ vývoji rocku i v kontrapozici k nádní, konzervativní a /donedávna/ typicky únikové vlně "disco" /hudebnímu stylu i u nás – nikoli náhodou – v určité době nejprosazovanějšímu/ a kteří se pokusili přiblížit rock opět životu: rocková hudba jim přestala být monstrózní podívanou, ale stala se opět – podobně jako kdysi – živým a živelným, spontánním, temperamentním, mnohdy provokativně epatujícím a zároveň opět vpravdě lidovým, ba přímo folklórním projevem: mladí lidé v ní s novou neléhavostí, adekvátní soudobému světu /v jehož optice se šedesátá léta jeví téměř jako idyla/, začali vyjadřovat své zhruzení z jeho brutality, své elementární životní pocity, svou potřebu vybarcovat lidi z jejich tupého spánku, svou dřevou a ničím necenzurovanou fantazii i svůj vlastní – mnohdy doslova černý – humor. Opět se stalo to, co už několikrát předtím v dějinách rocku: tvorba přestala být doménou slavných hvězd, ale stalo se bytostnou potřebou širokého okruhu mladých lidí, kteří spontánně, mnohdy bez velké hudební průpravy, začali hrát a zpívat tak, jak je to bavilo a jak to odpovídalo jejich vlastní zkušenosti světa. Tato zkušenost nalezla svůj výraz i v jejich scénickém projevu, oblékání a životním stylu, nepostrádajících v sobě tóny určité drastické persifláže světa "despělých" a nevazujících – ať už vědomě nebo nevědomě – i na nové proudění v jiných uměleckých disciplínách /jako je například body-art/. V nové vlně se zřetelně probudil i původní rebelský charakter rocku: rocková hudba se stala znovu polem ostré sociální konfrontace s establishmentem. Po rychlém a obzvlášť kontroverzním vzniku punk-rocku začala tato hudba záhy vstřebávat – i když přirozeně po svém – všechnu vymen-

lásavost a kulturu, dosaženou celým dovedením vývojem rockové hudby.

Je jen novým výrazem nedělitelnosti současného světa a jeho kultury a synchronie životních a sociálních pohybů v jeho různých častech, že nová vlna – byť opět spožděně a dosti svérázným způsobem – zasáhla i Československo. A tak se v posledních dvou letech tézí náhle objevilo mnoho nových hudebních skupin, ači že různé hudební úrovně, které se navzdory věci kyrokratickým překážkám prosadily na veřejnosti a které lze s větší či menší tolerancí /což je už záležitost hudebních odborníků a jejich osobních kritérií/ považovat za českou novou vlnu. /V této chvíli se hovoří přibližně o sedmdesáti významnějších skupinách v ČSSR, k tomuto proudu zařaditelných./ Jsou mezi nimi profesionální skupiny vysoké hudební kultury /především známý Kocábův Pražský výběr/, hlavně však jde o mnoho velmi dobrých skupin se statutem amatérů nebo i bez něj /Jasná páka, Ještě jene se nedohodli, Letadlo, Kečup, Ventil RG, Vissoci zámek, Dvouletá fáma, Žentour, Psi vojáci atd.atd./. Všechny tyto skupiny, jakkoliv různé svým instrumentálním složením, stylem, úrovni i svými texty, mají několik společných rysů: poté, co byly začátkem sedmdesátých let zakázány skupinám anglické názvy /Flemengo se muselo přejmenovat na Plaměňáky, Greenhorns na Zelenáče, Bangers na Flavce spod./, mají tyto skupiny sice už všechny české názvy – ale většinou s ironickým přídechem: už tento zdánlivě vnější efekt zrcadlí cosi velmi důležitého, tedy jejich smysl pro humor, groteskno, absurditu a persifluječi vztah k tomu, co je řádáno. Na rozdíl od směřování slavných rockových skupin v sedmdesátých letech se nepokouší cestovat do kosmu, psychadelických vizi či dalekého Orientu, ale napuji svými texty elementární a všem mladým lidem dobře známé a blízké každodenní životní stavy, pacity a situace a vyjadřuji je i svým mnohdy sice hudebně velmi členitým, nikdy však omezujícím či k jakémusi neurčitému staránsku odkazujícím hudebním výrazem. Všechny zpívají vlastní české texty /lze tu mluvit přímo o textařské explozi/. Neberou si servítky, jsou zcela nesentimentální a velmi otevřeně a často i dreně vyjadřují svou tvorbou to, co vyjadřit chtějí a musí. Své texty do hudby často spiše křičí, než zpívají, což jen logicky vyrůstá z vnitřních možností rockové hudby a organicky je domýšlí /a což má ostatně své pravotory už v některých dřívějších rockových tendencích, například u Zappy či Beefhearta/. Prvky ironie a humoru, které můžeme u skupin naší nové vlny pozorovat, naznačují ovšem výrazně na některé specificky české kulturní tradice,

dík čemuž je jejich tvorba možná méně, než u většiny předchozích jazzových a rockových proudu u nás, závislá na svých zahraničních předchůdcích a inspirátorech. /Leckde lze dokonce cítit i polohu jakéhosi jemně parodického uchopení impulušů západního punk-rocku, či sice velmi adekvátního našemu duchovnímu klimatu./ Tvorba těchto skupin je svšem nerousluňně spjata s jejich fyzickou přítomností a způsobem pobývání na scéně /opět v oposici k "monumentálnímu" rocku, kde se mezi všechny play-backy, projektovery, lasery, kouří a zvukovými kolážemi téměř ztrácí osobnost hudebníka/; tato pobývání /oděv, líčení, pohyb atd./ má opět často různě ironický, poetický, deparatizující, groteskní nebo zároveň šokující význam. V tomto ohledu je tato tvorba jakousi soudobou karnevalovou /ve smyslu Bachtinových analýz/ oposici nejen veškeré "seriózní" pop-music, ale vůbec celému světu bezduché vášnosti, formálnosti a rituálního pokrytectví. /Za pozornost rovněž stojí, že v některých z těchto skupin dostávají novou a mužím zcela rovnocennou roli i ženy, příklad: skupina Plyn./ Jak rychle se česká nová vlna vzdala, tak rychle si získala obecnou popularitu u mladých lidí, kteří v ní zřejmě našli po delší době konečně zase něco sebě blízkého, jakousi alternativu k bezduhé a komerční oficiální pop-music, jak ji sleduje generace jejich rodičů v televizi a jak jim ji na proscvištích po celý den vyhrává rozhlas po drátku.

Svou estetikou navázala nová vlna na skupiny alternativní hudby, které ji byly přece jen dostupnější /například na "Pražských jazzových dnech"/, zároveň však - což se může zdát na první pohled překvapivěji - mnoha svými rysy připomíná i tvorbu Plastiků a ještě více DG 307 z první poloviny sedmdesátých let, za nichž byly tyto undergroundové skupiny tak dlech a tak tvrdě pronásledovány. Nejde tu pravděpodobně ani tak o, přímý vliv a poučení /vždyť mnozí z mladých hudebníků nové vlny neměli dodnes asi vůbec možnost se s hudebnou undergroundu seznámit/, jako spíš o cosi důležitějším: o vývojovou logiku české rockové hudby. Jakoby toho, co bylo našadě, k čemu rock v našem prostředí mířil, k čemu musel zákonitě dřív nebo později dospat a k čemu pestrým vějířem způsobů přes alternativní hudbu až po dnešní novou vlnu opravdu také dospívá, dosáhl - byť přirozeně pos věm - Plastici a celý underground jen o několik let dříve prostě proto, že se odmítli přizpůsobit, přetrhnout kontinuitu vývoje, že si zachovali i v nejtěžších dobách svobody a měli odvahu jít dál cestou, která se nabízela a z níž jejich vrstevníci pod tlakem poměru sešli, aby po ní až ted nové gene-

rační vrážky šly dál. Jakoby to tedy byl sám vnitřní vývoj české rockové hudby, rozkrývající dál a dál její skryté možnosti, který dnes dává někdejším osamělcům a vyvržencům českého undergroundu se pravdu.

Skupiny nové vlny, stále složené /vzácněji/ z renomovaných a dosud vlastně obecně uznávaných a chválených hudebníků /jako je například Kocáb/ anebo /a to převážně/ z chlapců a dívek nejmladší generace, kteří nejen ještě nestihli seznámenat nějaké vroubkky na svém hudebně kádrovém profilu, ale dokonce ani proniknout – jak se to stalo krátce předtím skupinám alternativní hudby – do začínajícího Trojaneva exkonzumkačního seznazu, měly přirozeně snazší nastup a svou popularitu si stačily – také díky zralejší situaci v hudebním cítění mladých lidí této doby – získat dřív, než si jich establishment všiml a začal v nich cítit nové nebezpečí. V tom byla jejich pozice – těsně před "pogromem" – radikálně nová: Šlo o skupiny poměrně známé, protože do poslední chvíle veřejně vystupující. že se ovšem establishment – se svou totální neschopností rozumět jakékoli nové fantázii, humoru či umělecké odvaze /ve smyslu "odvážení" i "odvázaní"/ – musí ozvat, bylo téměř jisté.

/10/

A skutečně: pogrom na sebe nenechal dluho čekat. Signálem k němu byl článek "Nová vlna se starým obsahem" od Jana Krýzla, publikovaný ve 12. čísle letošního ročníku Tribuny. Byl to článek nejen pozoruhodný tím, že téměř každou svou větu prezrozeval neobyčejně hlubokou neznalost disciplíny, jíž se obíral, tetíš rockové hudby /výmluvně to prokázala například obsáhlá studie hudebního publicisty Josefa Vlčka "Rock na levém křídle" nebo polemická replika hudebníka skupiny Extempore Mikoláše Chadimy/, neznalost tak zadázející, že mezi hudebními mládeží je Krýzlův článek čten jako humoristický text, ale především tím, že je neeskryvanou direktivou zřizovatelům, pořadatelům, provozovatelům, kulturním inspektorům a všem institucím, kteří zajíždají a schvalují veřejné vystupování, aby neumožňovaly nadále skupinám nové vlny vystupovat. V atmosféře strachu, která v celém mocenském aparátu panuje, je ovšem taková direktiva, publikovaná orgánem ÚV KSČ, víc než rozkazem.

Nová vlna je tedy v podstatě zakázána, ale zdaleka ne jen ona: jak vyplývá z článku v Tribuně a ještě zřetelněji se samotné praxe mocenských orgánů /Tribunou sice vyvolaná, ale nazývající na všechny

předchozí známější i méně známé represivní zákonky/ probíhá tu - pod roškou kritiky "výatřelků" nové vlny - ve skutečnosti pokus o likvidaci moderního českého rocku všeoe. A tak se pomalu ale jistě nejrůznější rockové skupiny, stř už původně z okruhu undergroundu, alternativní hudby nebo nové vlny, dostávají - byť třeba různými sestavami a různou rychlosí - do jediné, dnes už velice široké "fronty" toho, co je nežádoucí, nedoporučované, zakazované a stíhané. Ba dokonce i těch několik málo oficiálních rockových skupin s profesionálním statutem, které tu ještě zbyly a dík svým ústupkům a "stravitelnější" estetice jsou státem více méně podporovány a do masových sdělovacích prostředků připouštěny - trochu snad i proto, aby tvořily jakousi fasádu, vytvářející zdání, že rock je u nás povolen a podporován /jde o skupiny jako Olympia, Abraxas, Katapult, Synkopy, Bronz, M-efekt, OK-band a několik dalších/ - začíná tento globální útok počítat i na sobě /Katapult má například už dávno zakázáno vystupování v Praze a nyní už i ve Středočeském kraji, což postihlo i Abraxas, OK-band a Bronz, který byl - bůhví proč - jmenován dokonce mezi odmouzeníhodnými skupinami nové vlny v Tribuně/. To vše lze shrnout do jednoduchého zjištění: stovky hudebníků jsou trestány za to, že hrají tak, jak se jim chce hrát, a tisíce mladých lidí jsou trestány za to, že se jim tato hudba líbí. Establishment se tedy opět vzbouřil - jako už tolikrát předtím - proti tomu, co je za horizontem jeho chápání a jeho městského vkusu, co je vpravdě živé, své a svobodné, tedy přesně opačné, než jaký je on sám. A dokonce ani tentokrát neopomínil vytáhnout tradiční argumentaci, už tolikrát předtím užitou a pod tlakem dějinného vývoje opuštěnou /vždyť k mnoha jevům, kdyži přesně takto kritizovaným, se dnes oficiální místa nejen híssí, ale kladou je přímo za příklad/, totiž argumentaci o "ideologické diverzi" z buržoázního Západu. A jako předtím, ani dnes mu nikterak nevadí, těž to, proti čemu tímto tvrzením bojuje, je celou svou podstatou neopak - máme-li u tohoto termínu strvat - bytosně antiburžoázní. Spěšná moc tu znova bezděčně přiznává, jaká ve skutečnosti je: oportunistická, konzervativní, šošácká a výstrašená.

Poměry jsou však dnes už přeci jen trochu jiné, než v době, kdy celý mecený sparát včetně sparátu represivního stál proti několika neznámým lidem z českého undergroundu a kdy mohli spoléhat, že jeho desinformace účinně zapůsobí na veřejnost. Mladí lidé stř dnes své oblíbené skupiny nechtějí nechat vznít a zahrnují Tribunu, další časo-

pisy i různé instituce stovkami polemických dopisů, které snadny podepisují i celé organizace SSM. Pražské zdi jsou popsaný ještě oblibených kapel nové vlny /ale stejně často lze spatřit nápis, volající po povolení Miška, Herty a jiných, nazývající svým způsobem na dnes už klasickou a sebezmějším policejně-natěračskými nápisy nezničitelnou "pamětní zeď Johna Lennona v Brozové ulici na Kampě, která je - mimo jiné - jedním z mála projevů autentického mírového hnutí v ČSSR/. Státní moc jakoby začínala váhat: na jedné straně se policie snaží vyšetřovat a zastřešovat ty, kteří se polemicky ozvali, na druhé straně se zdá, že sama Tribuna se trochu zalekla a začíná cenuvat: otevřela na svých stránkách diskusi, ačkolivže cenzurovanou, v níž jsou však přesto připomínány některé "omyly" Jana Krýzla. /Otiskovány jsou například dopisy různých zřizovatelů, snažících se obhájit, byť na úkor ostatních, aspoň svou skupinu; a vedle pokusu znova zdůraznit, že "ideodiverzní" charakter rockové hudby - například v článku "Nedůslednost" - se objevuje i různě, byť nesmělé a všeobecně zmatené snahy probíhající pogrom jaksi "zafrmit" či "zkultivovat" ohesením jeho argumentace "jen" na nafičení z nekdáně, výtržnictví, vulgarity a nevkusu.

Ať už bude současně tažení pokračovat jakkoli, jedno je opět zřejmé: establishment se zachoval tak, jak se u nás už jedině dokáže zachovat zatím ke všemu novému, nezvyklému, tak či onak nekonformismu nebo prostě jen sebě nerozumitelnému: totiž represivní. Zákazem.

Z přímých zákažek poslední doby je nejznámější například případ Pražského výběru, který ztratil provozovatele a tím i možnost vystupovat či nahrávat /záminkou byl údajně nezdáněný prodej plakátu na koncertu v Bráci Králové a neovolené vystoupení hostující skupiny na tentéž koncertu: nicméně takovou záminku není nikdy těžké nalézt/. Ve skutečnosti však nejde, jak je z předechozího snad dostatečně patrné, o Pražský výběr, ale skutečně o celou rockovou hudbu: stěží se dnes naleze pořadatel tak statečný, že by se v atmosféře, jež vznikla, odvážil uspořádat vystoupení jakékoli skupiny jen vzdáleně podezřelé z příslušnosti k nové vlně /kterou se v těchto krásích pro jednoduchost označuje dnes všechno, co nelze spatřit v televizi/; stěží se naleze kulturní inspektor tak neohrožený, že by mohl dokázal takové vystoupení povolit. Většina známějších skupin nové vlny stratila ostatně krátce po Krýzlově článku své zřizovatele a většina z nich - společně s jinými rockovými skupinami různého zaměření - figuruje na různých interních seznamech nepovolených skupin v různých krajích/ například na nedávno pořízeném seznamu pro Středočeský kraj se jich objevuje dvacet sedm, mezi nimiž jsou, což je symptomatičké, ty nejlepší a nejznámější/. Je vakuem deprimující, jak se stále znova opakuje tatáž historie:

co nová hudební éra, směr či generace, to nový pogrom, založený na trojjediném působení centrálně řízených sdělovacích prostředků, státní byrokracie a policejního aparátu.

Pokud jde o ideovou ambasádu všech těchto administrativních záseku, je u nich tradiční obvinění z "barbářství" provázeno jako svou nerozlučnou družkou vždy znova prastarým, typicky šosáckým a tisíckrát už celým vývojem moderního umění zproblemizovaným kultem "uměleckosti", tj. umění s velkým U. Má-li něco to štěstí, že to lze vtěsnat do této kategorie, má to šanci na přežití. Naopak vše, co přináší život – skutečná autenticita lidských problémů, nestylizovaná bída lidské duše, i neupravená pravda její fantazie, nevědomí svěk často temných avláštěností její zkušenosti světa – tedy te, z čeho každé skutečné umění vždy prapůvodně roste – je-li to bezprostřední, syrové, původní a akademickým filtrem tradičních způsobů "uměleckého zpracování" neprocesené, je potlačováno dnes už klassickým nařčením z nedostatečné "umělecké úrovně".

/11/

Základy se v oblasti populární hudby nezasazují ovšem jen na rock, a jeho novou vlnu. Znovu a znova jsou vyvíjeny základní tlaky na různé odvážnější pořadatele, aby ten či onen folkový zpěvák nezpíval, aniž jsou skryti původci těchto tlaků vůbec s tím etikuleovaně vysvětlit, proč zpívat nemá. Často se zdá, jako by je nevedlo vlastně nic jiného, než neurčitá hráza z toho, že by ještě něco jiného, než co si oficiální kultura prostřednictvím centrálních sdělovacích prostředků už osvojila a podmanila, mohlo mít rezonanci u mládeže, a neurčité a těžko sdělitelné podezření, že cokoliv, co nemá úspěch předem shora schválený a nadřigováný, je už proto čímž nebezpečné.

Typické příklady: dnes asi náš nejlepší písničkař a zároveň jeden z našich nejlepších kytaristů Vladimír Merta má už léta záhadné, a nikdy nikým jasně nezdůvodněné potíže: tyto potíže se stále stupňují a jejich výsledkem je nejen to, že si nelze koupit jedinou jeho desku, ale že ho dnes už téměř nelze vidět na veřejnosti zpívat. Trvalý zájem policie o jeho osobu, tajné telefonické instrukce všem institucím, povídavá atmosféra kolem jeho jména – to vše tuto situaci provází. Merta je přitom známý fakt, že nikdy v průvodním slově ke svým písním, při jednání s úřady či při jakékoli příležitosti neptovákuje, že je zdrženlivý, korektní a že mu jsou cizí jakékoli konfrontační počiny.

Každý, kdo se jen trochu o tento druh tvorby zajímá, Mertu zná, každý má doma nahrávky jeho písni, každý ví, že Merta má jakési mystické potíže, a nikdo vlastně neví, v čem je jejich příčina. Chce se říct, že příčina je jediná: paranoický děs moci ze všeho, co je pravdivé, silné, smysluplné a oslovující.

Nebo jiný případ: před časem ztratil provozovatele a tím i možnost veřejného vystoupení Vladimír Mišík se svou skupinou WTC, zpěvák, který – nino jiné – svým zhudebněním textů Josefa Kainara zpopularizoval tohoto básníka tak, jako dosud snad nikdy nikdo žádného českého básníka nezpopularizoval. Oficiální důvod jeho zákazu je sněšný: prý jednou spíval v Lucerně i písni, které neměl^{"s"} předem schváleném repertoárovém listu /jako by totéž nebylo zcela běžné u mnoha oficiálních hvězd české pop-music/! Skutečný důvod je zřejmě tyž, jako u Merty: nejasný pocit, že tu jaksí "zdola" vyrůstá někdo, kdo je obliben a svůj, což samo zřejmě stačí v tomto ve skrze centralizovaném prostředí k tomu, aby byl podezřelý.

Anebo proč se už po léta nemůže objevit v rozhlasu či v televizi Jiří Suchý, autor a zpěvák, který ný v českém hudebním životě dnes už postavení téměř klasika, jehož význam je srovnatelný téměř s dvojicí Voskovce a Wericha a který vykonal pro jazykovou kulturu české písni možná totéž, co oni, a ne-li, pak rozhodně na jejich tворbu skvěle navázal a je jejím důstojným pokračovatelem, bez jehož díla si lze těžko představit všechny nejlepší textaře a písničkáře, kteří přišli po něm, od Mládka přes Vodňanského až po Mertu?

Ostatně ani případ začíněné dvojice V a W nemí sdaleka jasny: na jedné straně o nich vycházejí tlusté knihy /zvidět poté, co oba už zmřeli a nehrozí tudíž nebezpečí, že se nějak rušivě projeví/ a jsou oficiálně vyhlašováni za příklad té pravé a vekutku pokrokové kulturní tradice, na druhé straně se z důvodů, které by sestluhovaly samostatný rozbor, nedvážil gramofonový průmysl už dvacet let tak presté věci, jako je vydání desek s originálními nahrávkami jejich písni. /Projekt takového kompletu dokonce byl už před časem hotov, ale neuskutečnil se: místo písni VaW vydly pouze – byť jinak samozřejmě cenné – instrumentální nahrávky Ježkova orchestru./

Větší či menší, vždy však analogicky tajemné potíže mají i četní další písničkáři /Lutka, Nos a jiní/.

Jeden z nejajimatějších a nejsvérásnějších spěváků poslední doby, písničkář a harmonikář František Horáček /zvaný Jim Čert/ by asi

nemohli na veřejném podiu vůbec vystoupit. Nikoli proto, že by jeho písání snad obsahovaly nějakou drtivou kritiku režimu, ale opět jen a jen proto, že je příliš zvláštní, příliš osobitý, příliš nezvyklý a příliš nezvykle podmanivý, než aby se ho kterýkoli byrokrat odvážil pustit na jeviště. Na jeho popularitě to ovšem nic nezměnuje.

V této souvislosti se dost dobré nejde nezninit o jednom už téměř docela absurdním úkazu, který právě svou absurditou názorně ji, než co jiného ilustruje současnou situaci: snad vůbec nejpopulárnějším písničkářem mezi mladými lidmi, básníkem a zpěvákem, jehož tvorba už doslova zlidověla, je už dleuhý Karel Kryl, tedy zpěvák, který je už čtrnáct let v emigraci a kterého poslouchá mládež už čtrnáct let z rádia Svobodná Evropa! Tuto absurditu jen korunuje okolnost, že ke čtyřem letům vězení odsouzený dělník Jiří Gruntorád má ve svém rozsudku z 10.6.1981 na straně 5. výslově napsáno: "Obviněný providelně sledoval vysílání rozhlasové stanice Svobodná Evropa a Rádio Ameriky. Z tohoto zdroje nahrával písničky Karla Kryla, které jsou téměř na všechn zajištěných páscích."/

/12/

Systematické úsilí připravit československou populární hudbu o všechno osobité, progresivní, originální, vskutku živoucí a pravdivé, nespouštěcí ovšem jen v zákazech jednotlivých skupin a zpěváků. Prostupuje všechno, celou kulturní politiku státu v této oblasti a veškerou praxí jeho institucí.

Uvedeme opět jen příklady:

Jedinou institucí, která se už po léta, soustavně, odborně a vynikajícím způsobem stará o soudobou progresivní hudbu, seznámuje s ní veřejnost a vychovává v tomto směru mladé lidi, je Jazzová sekce Slezského hudebního ředitelství ČSSR. Tato sekce vydává Jazz-bulletin, jeden z nejlepších československých kulturních časopisů a ve svém žánru pravděpodobně jeden z nejlepších v Evropě; vydala už bezpočet důležitých publikací, informativních, encyklopédických, umělecko-kritických, výtvarných i beletristických /výsoko ceněných - mimo jiné - i orgány UNESCO/; pořádá různé důležité výstavy a projekce; je pořadatelem známých Pražských jazzových dnů, které jsou - respektive donedávna byly - nejdůležitější událostí roku nejen v oblasti rockové, ale i jazzové a jazz-rockové původní tvorby, a při nichž měla různé profesionální i amatérské skupiny jednu z mála příležitostí konfrontovat se navzájem a

konfrontovat se i se zasvěceným publikem. Veškerou práci této instituce dělá přitom několik málo mladých lidí ve volném čase po zaměstnání, přičemž už po léta mají nepřetržitě a zdravému rezumu ze zdejší nepochopitelné potíže. Ministerstvo kultury, Slezský svaz hudebníků, NVP a jiné instituce - a ovšem i nezbytné a všudypřítomné ministerstvo školstva - jim jejich práci nejrozmánitěji mali a mnohokrát už usilovaly o zrušení Jazzové sekce jako takové /od čehož je odrazuje zatím asi hlavně strach z několika tisíc jejich mladých členů a dalších desetitisíc, kteří se z organizačních důvodů členy stát nechou a materiály Jazzové sekce si proto jen půjčují a opisují, tedy ze společenství, jehož reakci na tak sjevně antikulární čin je vsekutku těžké předvidat; Jazzová sekce navázala navíc před časem kontakty s mirovými organizacemi po celém světě, které jí přislibily mezinárodní solidaritu v její práci, což by eventuální zákon o pochopitelně rovněž asi dost komplikovalo/. Tyto instituce ovšem už třikrát za sebou zakázaly Jazzové dny /obvykle v posledním okamžiku, bez ohledu na to, že na ně byli posváni i účinkující se zahraničí/; StB zve představiteli Jazzové sekce na pravidelné výslechy, prohlíží jim formou domovních prohlídek jejich archivy, jedná s nimi zkrátka jako s kriminálními delikventy.

Jen o něco málo lepší situaci má druhá instituce, věnující se soustavně rockové hudbě, totiž Sekce mladé hudby při Slezském svazu hudebníků ČSR, která vydává - samozřejmě ve zdejší nedostačující nákladu - jiný velmi kvalitní časopis věnovaný jazzové a rockové hudbě /Kruh/.

Jediný víceméně oficiální časopis, věnovaný populární hudbě, který u nás vychází /mimo jiné v nákladu téměř 100 000 výtisků, přidělán je každý měsíc během tří hodin vyprodán/, totiž Melodie, má rovněž zdejší nepochopitelné potíže: ačkoli jde o časopis bezesporu kvalitní, do něhož přispívají všechni naši nejlepší odborníci v této disciplíně, a který si vydobyl svou odborností, informovaností a nepředpojatostí, opravdu zaslouženou popularitu nejen u nás, ale i v ostatních socialistických zemích /část nákladu je využívána do SSSR/, se nedávno stal - zřejmě už jen tím - oficiálním místem také podezřelý: celá redakce byla po letech svědomitě práce vyhozena, byla odřeknutá spolupráce i všem stálým externím spolupracovníkům, a časopis byl svěřen lidem, obecně známým svým ignorantstvím, neznalostí oboru a negájnem o něj.

Na druhé straně pohled na osudoví a monopolní státní instituce, jejichž úkolem je zprostředkovávat hudbu veřejnosti, skýtá obraz vekn-

ku trachlivý: Pragokoncert, který organizuje mimo jiné zájezdy zahraničních umělců do ČSSR nebyl v celý svých dějinách schopen pozvat jedinou významnější progresivní skupinu nebo opravdu důležitého zpěváka / s výjimkou některých jazzmenů a známých čansoniérů/, a to přesto, že by jejich zájezd byl moždá finančně výhodnější, než jsou zájezdy těžkých komerčních hvězd typu Amandy Learové či skupiny Bonnie M., vyhovujících opět především pokleslému vkusu městáka. Supraphon a Panton, jediné dvě české gramofonové společnosti, nevydávají ročně více, než pět až šest licenčních desek, přičemž jejich výběr je opět značně sporý - tyto firmy se omezují obvykle na to, co je už dávno časem prověřené a co si každý, kdo se o populární hudbu vážněji zajímá, už dávno a v celiatvější podobě spatřil, ať už na zahraniční desce nebo na magnetofonovém pásku. Zahraniční desky se přitom - na rozdíl od jiných zemí sovětského bloku - u nás nedostanou vůbec, tedy ani v Tuzechu. /Skromný pokus o jakousi občanskou výpomoc v této věci - totiž známá pražská burza gramofonových desek, na niž si mladí lidé vzájemně vyměňovali nebo prodávali jinak nedostupné desky - byl svého času tvrdým zákrokem policie zlikvidován./

O zmíněných institucích je přitom všeobecně známo, že jsou nevzájemně propojeny složitou sítí osobních vztahů a vazeb, připodobňující je jakési mafii, již nejsou oči různé formy uplácení a podplácení, vzájemného přihrávání, protekcionářství a případně i koordinovaného likvidování nepohodlných, přičemž zcela zvláštní roli na této tržní scéně oficiálního řízení populární hudby sehrává Pragokoncert, který podobně jako jeho menší bratr PBS je v podstatě jen zvláštní odnoží StB: zaměstnává četné její nomenklaturní důstojníky /zřejmě za odměnu/ a ovšem bezpočet její tajných spolupracovníků, provázejících - mimo jiné - československé umělce na zahraničních zájezdech a spíš než o profesionální provozní zajištění těchto zájezdů, jak je jejich oficiálním úkolem, starajících se o hledání našich umělců a vlastní výhodné valutové nákupy. Nejdobornost a zkorupovanost jsou tedy hlavními znaky mnoha pracovníků těchto institucí /ne přirozeně všech/, což je včetně říká známá, kterou v soukromém hovoru - ale zřejmě jen v něm - potvrdí každý, kdo s těmito institucemi přišel pracovně do styku a není do jejich temného podnikání sám bezprůstředně zapojen a na jeho krytí tedy zainteresován.

V tomto kontextu je na místě se ještě zmínit o jevu obvzáňst

alarmujícím: totiž o zvláštním propojení ministerstva kultury a ministerstva vnitra. Je známo, že MV disponuje sítí svých konfidentů dokonce i v samotném ministerstvu kultury, kde tito lidé mají za svůj hlavní úkol upozorňovat svého skutečného zaměstnavatele na vše, co sasluhuje podle jejich odhadu jeho pozornost, aby on pak mohl na základě těchto důvěrných upozornění vznášet oficiální dotazy ministerstvu kultury a aby tifž jeho lidé – zaštítěni tentokrát už klavičkou nejvyšší kulturní instance – ho mohli oficiálně informovat a klást své požadavky /přírozeně většinou represivního charakteru/. Vyvolává to, nedobytný dojem, že nejvyšší kulturní autoritem v našem státě je policista. Tato zhoubná praxe zachází dokonce tak daleko, že kterýkoli kulturní inspektor má právo, uzná-li to za vhodné a aniž by se musel komukoli z takového rozhodnutí odpovídat, přímo přivolat k jakékoli kulturní akci pohotovostní oddíly MV a dát impuls k jejich zásahu, ať už proti šinkujícím nebo proti publiku. Mládež se tak de facto dostává, od nejranějšího věku pod přímo, svévolnou a nijak zákonem neregulovanou kontrolu policie.

Syntomatickým protějškem této praxe, prozrazujícím pravou – totiž vskutku "panskou" – povahu současné moci je známá skutečnost, že, množí vysocí státní a političtí činitelé si Šádají – přirozeně direktivním způsobem prostřednictvím příslušných státních agentur – aby jejich oblíbené hvězdy pop-music je přicházely obveselovat na jejich různé soukromé oslavy /narozeniny apod./. Máloco asi násorněji ilustruje funkci, jakou ve skutečnosti přisuzuje současný "establishment umělcům": totiž funkci dvorních šašků.

/13/

Není přirozeně úkolem Charty 77 kriticky analyzovat různé hudební projevy a nabízet komukoli takový či onaký názor na ně. Tím méně má Charta 77 v úmyslu vše neoficiální a potlačované považovat automaticky za dobré a vše povolené naopak odsuzovat jen proto, že je to povolené. Rocková hudba – ať už jako celek nebo v tom či onem svém projevu – ne musí být samozřejmě každému blízká a není-li někomu blízká, nikterak z toho ještě nevyplývá, že by musel být proto nutně konzervativcem, měšťákem nebo dokonce reakcionářem. Nehledě k tomu, že tato hudba – jako kterýkoli jiný kulturní nebo kulturně-sociální fenomén – může být na jedné straně čínsi, co člověka vskutku živě oslovouje, a ho osvobozu-

je, povznaší a lidéky prohlubuje, co vydává sugestivní svědectví o světě, v němž žije, osmyšlňuje mu život a otevírá prostor jak jeho nadějím, tak i hlubší a lidéky bohatší komunikaci s jeho bližními, ale že stejně dobré může být na druhé straně jen pouhým společenským symptompizmumxmen, smutně vypovídajícím o tom, co tento svět s člověkem dělá a kam až ho může uvrhnet. Ať už ale má kdakoli s námi k celé této oblasti jekýkolii vztah, cítíme se povinni - a to je také smyslem tohoto dokumentu - hájit právo člověka svobodně se vyjadřovat /pokud tím neomezuje svobodu jiných/ a právo společnosti spatřit v jeho projevu - byť jekkolii svérázném - sebe samu. Všechny pokusy řešit krizi světa policejními zásahy proti tomu, co o ní tak či onak vypovídá nebo ji vyjadřuje, jsou předem od souzeny k nesdaru: nejen že této krizi nedeli, ale naopak ji jen dál prohlubují.

Že situace, kterou jsme se tu snažili v nejatruckenějších obrysech popsat, má a musí mít své hluboce nebezpečné společenské důsledky, je snad víc než jasné: je-li totiž mladým lidem - a ti jsou popsanou situací především postiženi - trvale odpírána hodba, kterou mají rádi, nemůže to vést k ničemu jinému, než k prohlubování pheoné frustrace, k pocitu beznaděje, bezmoci a životní prázdnosti - anebo naopak k podpoře latentního společenského napětí. Působí to téměř tak, jako by svou kulturní politikou současná moc přímo usilovala o to, udělat z mladých lidí buď alkoholiky, narkomány a kriminální delikventy /což se jí, nutno říci, do značné míry daří/, nebo své programové odpáres a potenciální "dissidenty" /ani v tomto směru není scela bez úspěchu/ nebo konečně - a o to jí jde zřejmě nejvíce - ihoatejně přizpůsobivcos. Ať je tomu však jakkoli, jasné je, že to je politika krátkozraká. Neboť onen zvýštní energetický potenciál, který dnes v mládeži dříme, a který by se mohl celkem přirozeným a pro společnost jako celek dokonče oživujícím způsobem vybit v adekvátní kulturní sebemanifestaci, není touto politikou pochopitejně zlikvidován, ale je pouze donucen hledat si různé náhradní ventily. Jaké ventily to v budoucnu budou či mohou být, lze ovšem stěží předem vědět; jisté však je, že mohou být nejen z hlediska moci, ale i celé společnosti nepoměrně nebezpečnější, než všechno konfliktní, protektivní, provokující a kontroverzní umění, kterého se současná moc tak panicky bojí, že ze samého strachu z něho zakazuje téměř vše, co se jen trochu vymyká banálnímu výkusu jejich představitelů.

Jan Kožík
mluvčí Charty 77

Marie Rút Křížková
mluvčí Charty 77

Anna Marvanová
mluvčí Charty 77